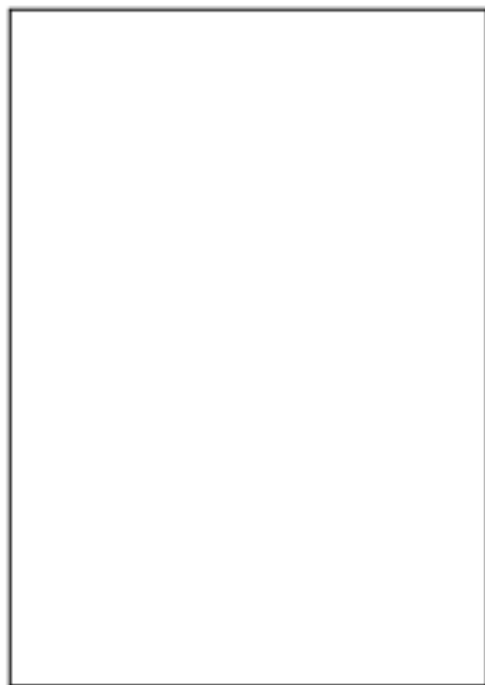

**Οργάνωση
Βρεφονηπιακών Τμημάτων
και Μορφές Δραστηριοτήτων
Προσχολικής Ηλικίας**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ

Καρτασιδου Λευκοθέα

Λιώνη Σωτηρία

Μακρή Ευθαλία

Οργάνωση Βρεφονηπιακών Τμημάτων και Μορφές Δραστηριοτήτων Προσχολικής Ηλικίας

2^{ος} ΚΥΚΛΟΣ

Ειδικότητα: Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 2001

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Καρτασίδου Λευκοθέα

Νηπιαγωγός, Δρ Ειδικής Παιδαγωγικής

Λιώνη Σωτηρία

Ψυχολόγος, Βρεφονηπιοκόμος, Μεταπτ. Σχολικής Ψυχολογίας

Μακρή Ευθαλία

Βρεφονηπιοκόμος, Σύμβουλος Επικοινωνίας, Οικονομολόγος

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ροζάκος Νικόλαος

Ειδικός Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΡΙΣΗΣ

Λύττα Παυλίνα

Νηπιαγωγός

Πανταζής Σπύρος

Επίκουρος Καθηγητής Παιδαγωγικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Παπαλουκά Κωνσταντίνα

Εκπαιδευτικός Β/μιας Εκπ/σης

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Φορτούνη Κωστούλα, Φιλολόγος

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Τσερκετζή Χριστίνα

Διοίκηση Επιχειρήσεων

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Υπεύθυνη του τομέα

«Υγείας και Πρόνοιας»

Ματίνα Στάππα, Οδοντίατρος

Πάρεδρος ε.θ. Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
----------------	---

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ε.1 Έννοια και σκοπός οργάνωσης	9
Ε.2 Προβληματική	10
Ε.3 Παιδαγωγική διάσταση του χώρου	11

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1

ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΧΩΡΟ ΣΤΟ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟ ΣΤΑΘΜΟ

1.1 Λειτουργικά κριτήρια επιλογής χώρου του Βρεφονηπιακού Σταθμού.....	17
1.2 Γενικές αρχές σχεδιασμού και οργάνωσης.....	22
1.3 Ψυχοπαιδαγωγικό υλικό	40

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ

2.1 Διαρρύθμιση του χώρου του Βρεφονηπιακού Σταθμού	55
2.2 Διαρρύθμιση του βρεφικού τμήματος	56
2.3 Διαρρύθμιση του νηπιακού τμήματος.....	59

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3

ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΒΡΕΦΩΝ ΚΑΙ ΝΗΠΙΩΝ ΣΤΟ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟ ΣΤΑΘΜΟ

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

4.1 Οργάνωση γωνιών δραστηριοτήτων στα τμήματα βρεφών και νηπίων.....	77
4.2 Γωνιά βιβλιοθήκης - πληροφοριών	89
4.3 Γωνιά μουσικής	99
4.4 Γωνιά κουκλόσπιτου.....	107
4.5 Γωνιά κουζίνας	112

4.6	Γωνιά μανάβικου	114
4.7	Γωνιά επαγγελματιών	116
4.8	Γωνιά κομμωτηρίου.....	119
4.9	Γωνιά μεταμφίεσης και κουκλοθέατρου	121
4.10	Γωνιά εικαστικών.....	128
4.11	Φυσική γωνιά.....	136
4.12	Γωνιά παρατήρησης και ανακαλύψεων	141
4.13	Ευκαιριακή γωνιά	146
4.14	Γωνιά νερού.....	148
4.15	Γωνιά οικοδομικού υλικού	155
4.16	Γωνιά παιδαγωγικού υλικού	158

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 5

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

5.1	Οργάνωση εργαστηρίων και διαφοροποίησή τους σε σχέση με τις γωνιές.....	179
5.2	Εργαστήριο μαγειρικής	183
5.3	Εργαστήριο εικαστικών	189
5.4	Εργαστήριο θεατρικού παιχνιδιού και δραματοποίησης.....	193
5.5	Εργαστήριο τεχνολογίας.....	199
5.6	Εργαστήρια που αφορούν τον προφορικό και γραπτό λόγο.....	205
5.7	Εργαστήριο μαθηματικών εννοιών	213
5.8	Παράλληλα Εργαστήρια.....	223

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 6

ΑΝΟΙΧΤΕΣ ΤΑΞΕΙΣ

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 7

Ο ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

7.1	Διαρρύθμιση και εξοπλισμός του εξωτερικού χώρου.....	245
7.2	Οργάνωση γωνιών-εργαστηρίων και δραστηριοτήτων σε ανοιχτούς χώρους	252

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	275
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	279

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η κοινωνία είναι η εικόνα των πολιτών που την απαρτίζουν και αντικατοπτρίζει την ποιότητα των θεσμών που οι πολίτες της δημιουργούν και υποστηρίζουν. Η Προσχολική Αγωγή είναι ένας από αυτούς τους θεσμούς και μάλιστα θα μπορούσε να πει κανείς ότι αποτελεί ένα θεσμό - βάση δημιουργίας μελλοντικών δραστήριων πολιτών, που θα είναι ικανοί να δώσουν ώθηση όχι μόνο στην οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της συγκεκριμένης κοινωνίας, αλλά και σε οποιαδήποτε άλλη μορφή ανάπτυξης. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού με ικανοποιητικό τρόπο, είναι αναγκαίο ο παραπάνω θεσμός να είναι καλά οργανωμένος και τοποθετημένος σε σωστές και γερές βάσεις.

Η διαμόρφωση μιας πολύπλευρης και χαρισματικής προσωπικότητας, στοιχείο σημαντικό για μια εξίσου σημαντική πορεία στη ζωή, έχει τις ρίζες της στα πρώτα τρυφερά χρόνια της ζωής του ανθρώπου. Ο τρόπος διαπαιδαγώγησης του παιδιού κατά τη βρεφική και νηπιακή ηλικία αποτελεί σημαντικό και καθοριστικό παράγοντα για τη μετέπειτα ανάπτυξη - εξέλιξη σε όλους τους τομείς της ζωής και για την εξασφάλιση ενός λαμπρού ή όχι μέλλοντος του ίδιου του παιδιού κατά πρώτο, και του ευρύτερου, κατά δεύτερο λόγο, κοινωνικού συνόλου.

Σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα που αναφέρεται στην Προσχολική Αγωγή: "σκοπός του νηπιαγωγείου είναι να βοηθήσει τα νήπια να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά". Μέσα από τη διάρθρωση ενός προγράμματος πολύμορφων και πολυποίκιλων δραστηριοτήτων το παιδί καλείται να γνωρίσει τον εαυτό του, τους άλλους και το περιβάλλον (τεχνητό και φυσικό). Βασικός συντελεστής της επίτευξης αυτού του σκοπού είναι η δημιουργία κατάλληλης παιδαγωγικής ατμόσφαιρας, η οποία αναφέρεται τόσο στις σχέσεις αλληλεπίδρασης μέσα στην τάξη όσο και στα ερεθίσματα που δέχεται το νήπιο, ερεθίσματα που συνδέονται με το ημερήσιο πρόγραμμα και την οργάνωση και διαρρύθμιση του εξωτερικού και εσωτερικού χώρου.

Σκοπός αυτού του βιβλίου είναι να εισάγει βασικά δεδομένα που αφορούν την οργάνωση και τον εξοπλισμό του Βρεφονηπιακού σταθμού, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των παιδιών ανά ηλικία (0-6 ετών), καθώς και να προτείνει δραστηριότητες για βρέφη και νήπια αναφορικά με όλους τους τομείς ανάπτυξης. Δύο είναι οι βασικές έννοιες που θα επεξεργαστούμε αρχικά σ' αυτό το σημείο: η έννοια της οργάνωσης και η έννοια του χώρου.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ε. 1 *Ερροια και Σκοπός της Οργάνωσης*

Η διαμόρφωση άνετου κλίματος και οικείας ατμόσφαιρας στον εργασιακό και οικογενειακό χώρο αποτελεί βασικό συντελεστή της ήρεμης συμβίωσης και συνύπαρξης διαφορετικών ατόμων. Προκειμένου όμως να επιτευχθεί αυτή η ατμόσφαιρα, είναι απαραίτητη η "σωστή" οργάνωση του χώρου, κατά τέτοιον τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες κάθε ατόμου αλλά και του συνόλου που βρίσκεται σ' αυτό το χώρο. Ουσιαστικά η καλή οργάνωση αποτελεί ρυθμιστική ενέργεια που αφορά σχέσεις μεταξύ ανθρώπων και πραγμάτων, έχει τις δικές της λειτουργίες και όργανα προσαρμοσμένα στους στόχους της, και περικλείει την έννοια της ασφάλειας, της κατανομής αρμοδιοτήτων, της ηγεσίας και της ευθύνης.

Τι είναι όμως η "οργάνωση" και πού έγκειται η σπουδαιότητά της; Ενδεικτικά παραθέτουμε κάποιους ορισμούς όπως συναντώνται στη βιβλιογραφία:

1. "**Οργάνωση** είναι ένα σύνολο διαδικασιών ή ενεργειών που συγκροτούν και τελειοποιούν τις σχέσεις των μερών του όλου"¹.
2. "**Οργάνωση** είναι η συστηματική διάταξη, διευθέτηση των μερών ενός συνόλου, έτσι ώστε να αποτελέσει ένα καλά οργανωμένο σύνολο"².

Η οργάνωση δεν είναι μια αυτόνομη ενέργεια ενός και μόνο ατόμου, αλλά **επηρεάζεται από τρία στοιχεία: α)** το χώρο, **β)** τα υλικά - αντικείμενα και **γ)** τα πρόσωπα - άτομα που κινούνται μέσα στο χώρο αυτό. Το βασικό χαρακτηριστικό της οργάνωσης είναι η τάξη, που δεν είναι τίποτε άλλο παρά η τοποθέτηση κάθε πράγματος στην κατάλληλη θέση, ώστε να εξασφαλίζεται η λειτουργικότητα του χώρου και η άνετη δράση των ατόμων. Γι' αυτό η οργάνωση είναι μια διαδικασία που πρέπει να μαθευτεί στα παιδιά από μικρή ηλικία, καθώς το παιδί μαθαίνοντας να φροντίζει το κοντινό - οικείο περιβάλλον του μπορεί στη συνέχεια να φροντίζει το ευρύτερο. Αυτό όμως που θα πρέπει να λάβει κανείς υπόψη για

1 Μεγάλη Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια, σελ. 565.

2 Υδρία, σελ. 2897.

τους χώρους που στεγάζονται παιδιά είναι μη τυχόν χάρη της οργάνωσης χαθεί η θαλπωρή και η ζεστασιά που θα πρέπει να εμπνέει ο χώρος.

Με λίγα λόγια, μπορούμε να πούμε ότι **οργάνωση** είναι ένα σύστημα κινήσεων - ενεργειών, που με λιγότερη προσπάθεια και εξοικονομώντας δυνάμεις και χρόνο πετυχαίνει κανείς μεγαλύτερα και καλύτερα αποτελέσματα με λιγότερο κόστος οποιασδήποτε μορφής (χρόνου, κόπου, χρήματος κτλ.). Φτωχά αποτελέσματα εργασίας είναι συμπτώματα κακής οργάνωσης.

Καθήκον της οργάνωσης στο Βρεφονηπιακό Σταθμό είναι να αξιοποιηθούν και τα τρία στοιχεία³ που προαναφέρθηκαν. Όλο το πλαίσιο της σωστής οργάνωσης καθορίζεται κατά ένα μεγάλο μέρος από τη φαντασία και τη διάθεση του/της βρεφονηπιοκόμου, η οποία στην ουσία προσδίδει στο χώρο τη δική της ταυτότητα. Η οργάνωση του χώρου καλείται να καλύψει τις ανάγκες της εκπαιδευτικής διαδικασίας, δηλαδή όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων που θα οργανώσει ο/η βρεφονηπιοκόμος. Πάντα φυσικά θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα τροποποίησης και αναδιαμόρφωσης του χώρου, προκειμένου να προσαρμόζεται στις κάθε φορά υπάρχουσες εκπαιδευτικές ανάγκες.

Ε. 2 Προβληματική

Τα βασικά ερωτήματα που σκιαγραφούν το πλαίσιο της θεματικής του βιβλίου αυτού είναι:

1. Ποια είναι τα κριτήρια επιλογής του χώρου του Βρεφονηπιακού Σταθμού; Τι θα πρέπει να λαμβάνεται αρχικά υπόψη και γιατί;
2. Ποιο είναι το υλικό που πρέπει να βρίσκεται μέσα στο Βρεφονηπιακό Σταθμό και τι εξυπηρετεί;
3. Ποιες είναι οι βασικές αρχές που διέπουν την εξωτερική και εσωτερική διαρρύθμιση και λειτουργικότητα του χώρου;
4. Ποιες είναι οι προτεινόμενες δραστηριότητες που ενισχύουν την "ολόπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξη" του παιδιού και σε τι βοηθάει η αναφερόμενη οργάνωσή του;
5. Πώς διαμορφώνεται σε τελική ανάλυση το πρόγραμμα λειτουργίας και καθημερινής απασχόλησης των παιδιών που φιλοξενούνται στο Βρεφονηπιακό Σταθμό μέσα σ' όλο αυτό το πλαίσιο;

3 Παπανικολάου 1999, 20.

Γιατί άραγε είναι τόσο σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η έννοια του χώρου και τι είναι τελικά ο "χώρος", πού αναφέρεται και ποια είναι τα βασικά στοιχεία που τον απαρτίζουν; Ποια είναι η σχέση του με το πλαίσιο της παιδαγωγικής διαδικασίας;

⁴Η έννοια του χώρου περιέχει την άποψη ότι κάθε κοινωνική πρακτική εντάσσεται και διαγράφεται μέσα σε ένα συγκεκριμένο χώρο, ο οποίος την καθορίζει, και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ένα απλό εξωτερικό πλαίσιο⁴.

Ε. 3 Παιδαγωγική Διάσταση του Χώρου

Κάθε χώρος έχει φυσικά τη δική του φυσιογνωμία, που κατά κάποιον τρόπο προσδιορίζει και τις δυνατότητες διαμόρφωσής του, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι η οργάνωση του χώρου εξαρτάται μόνον απ' αυτόν τον παράγοντα. **Ο χώρος του Βρεφονηπιακού Σταθμού οφείλει να εξυπηρετεί τους σκοπούς της Προσχολικής Αγωγής και να αντισταθμίζει τις δυνατότητες εφαρμογής των παιδαγωγικών μεθόδων και διδακτικών μοντέλων.** Τέτοια βασικά χαρακτηριστικά οργάνωσης του χώρου, όπως θα δούμε και παρακάτω, αναφέρονται: στο φωτισμό, τη διακόσμηση, την εσωτερική και εξωτερική διαρρύθμιση, τη σύνδεση και εύκολη πρόσβαση από τον εξωτερικό στον εσωτερικό χώρο. Για παράδειγμα:

1. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ποικιλία των χρωμάτων, των ήχων και των οσμών που εντοπίζονται στο χώρο, έτσι ώστε μέσα από την εναρμόνιση και εξισορρόπηση των αισθητηριακών σχέσεων να ενισχύονται οι αισθητηριακές εμπειρίες των παιδιών. Έτσι, για παράδειγμα, θα πρέπει οι τοίχοι να είναι βαμμένοι με απαλούς χρωματισμούς και ο Βρεφονηπιακός Σταθμός να βρίσκεται σε ένα μέρος χωρίς μεγάλη φασαρία, ώστε να μην υπερφορτώνεται το παιδί με αισθητηριακά ερεθίσματα.
2. Μεταξύ του εσωτερικού και του εξωτερικού χώρου πρέπει να υπάρχει συνοχή, η οποία επιτυγχάνεται με το να μην είναι ιδιαίτερα ψηλά τοποθετημένα τα παράθυρα (περίπου 50-60 εκατοστά).

Ο χώρος αποτελεί βασικό συντελεστή μάθησης με την ευρύτερη έννοια του όρου και, επομένως, "μπορεί να θεωρηθεί ως πεδίο μάθησης"⁵.

4. Κακανά 1994, 27.

5. βλ. Γερμανός 1992.

Κατά την επιλογή του χώρου θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κάποια αισθητικά κριτήρια τόσο ως προς την καταλληλότητα του σχεδίου όσο και ως προς τη λειτουργικότητα του χώρου. Ο ίδιος ο χώρος οφείλει να εξυπηρετεί τόσο τις ανάγκες των παιδιών όσο και τις ανάγκες της ίδιας της παιδαγωγικής διαδικασίας. Η ατμόσφαιρα του χώρου πρέπει να εμπνέει εμπιστοσύνη και ασφάλεια στο παιδί, η οποία πηγάζει μέσα από τη μορφή του χώρου και ιδιαίτερα μέσα από τη φυσικότητά του. Άλλωστε «ένας δρόμος που οδηγεί με σιγουριά, κατευθείαν στην αισθητική ποιότητα, είναι η απλότητα»⁶.

Η/ Ο παιδαγωγός - στην προκειμένη περίπτωση ο/η βρεφονηπιοκόμος- πρέπει να γνωρίζει τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα του χώρου που εργάζεται, προκειμένου να μπορεί ανά πάσα στιγμή να τον εντάξει στην παιδαγωγική διαδικασία.

Η γνώση και η επεξεργασία θεμάτων που αφορούν το χώρο και την αγωγή αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο στα χέρια του παιδαγωγού:

1. «Στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος αγωγής, που να εξυπηρετεί τον τύπο παιδαγωγικής διαδικασίας, που ο ίδιος έχει επιλέξει,
2. στην αποκατάσταση μιας σωστής ατμόσφαιρας δουλειάς μέσα στο σχολικό χώρο,
3. στην επισήμανση δυσλειτουργιών της παιδαγωγικής διαδικασίας, επειδή αυτές εκφράζονται μέσα από τον τρόπο χρησιμοποίησης του (προσχολικού και σχολικού) χώρου και
4. στην αξιοποίηση των ερεθισμάτων μάθησης, που προσφέρει ο (προσχολικός και σχολικός) χώρος»⁷.

Επειδή λοιπόν η διαμόρφωση του χώρου δεν είναι ανεξάρτητη από τις βασικές αρχές που διέπουν την παιδαγωγική διαδικασία, τους κανονισμούς λειτουργίας και το Ωρολόγιο Πρόγραμμα, είναι φυσικό ότι ο ίδιος ο χώρος από μόνος του εκπέμπει παιδαγωγικά μηνύματα. Αυτή η θεώρηση της αξίας του χώρου είναι σημαντική ήδη από τη βρεφική ηλικία όπου ως χώρος θεωρείται, το φυσικό και τεχνητό περιβάλλον. Ως γνωστόν, ο Piaget τονίζει την άμεση και σημαντική επίδραση που έχει το περιβάλλον στη γνωστική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη του παιδιού.

Σήμερα η κυρίαρχη τάση στην εκπαίδευση είναι παιδοκεντρική, θέτει δηλαδή, στο κέντρο της παιδαγωγικής διαδικασίας το ίδιο το παιδί και τις ανάγκες του. Γι' αυτό ο χώρος του Βρεφονηπιακού Σταθμού οφείλει

6 Δαράκη 1981, 135.

7 Γερμανός 1992, 7.

να ανταποκρίνεται στην παιδική φύση και στους αναπτυξιακούς ρυθμούς του παιδιού. Με λίγα λόγια ο χώρος, (εσωτερικός και εξωτερικός) και ό,τι περιλαμβάνεται μέσα σ' αυτόν οφείλει να προσεγγίζει τα παιδικά μεγέθη. Σε καμιά περίπτωση όμως αυτό δε σημαίνει ότι προτιμάται ένας Βρεφονηπιακός Σταθμός "μινιατούρα", αντιθέτως ο χώρος θα πρέπει να είναι λειτουργικός και για το βρέφος-παιδί και για τον ενήλικα. Πρέπει στο χώρο του Βρεφονηπιακού Σταθμού να αντικατοπτρίζεται ένα μέρος της καθημερινής ζωής του παιδιού. **Τα βασικά χαρακτηριστικά της διαμόρφωσής του βάσει της παιδοκεντρικής κατεύθυνσης είναι:**

1. Ο διαχωρισμός του εσωτερικού χώρου σε γωνιές ελεύθερων δραστηριοτήτων, έτσι ώστε να ενισχύεται η ελεύθερη έκφραση και δημιουργικότητα των παιδιών,
2. η προσαρμογή του χώρου στην παιδική κλίμακα, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στο παιδί να παρεμβαίνει σ' αυτόν,
3. η άμεση σύνδεση του χώρου με τις εικόνες της καθημερινής ζωής του παιδιού και
4. η ευελιξία του χώρου, προκειμένου να εμπλουτίζεται κάθε φορά με καινούργιο υλικό ή να αναδιαμορφώνεται, εξυπηρετώντας έτσι τις διάφορες ανάγκες της παιδαγωγικής διαδικασίας⁸.

Τα παιδιά πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να παρεμβαίνουν στο χώρο και να του προσδίδουν χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους, έτσι ώστε μέσα στο χώρο να προβάλλονται προσωπικά τους στοιχεία. Μέσα από αυτά τα στοιχεία - σημάδια που αφήνει το παιδί τονίζει την ιδιαιτερότητά του και την προσωπικότητά του. Σκοπός της "σωστής" οργάνωσης του χώρου είναι να αναπτύξουν τα παιδιά δικές τους πρωτοβουλίες ενεργώντας στο πλαίσιο της αρχής της αυτενέργειας, της ελεύθερης έκφρασης / δημιουργικότητας, της συμμετοχικότητας και της ικανοποίησης της ανάγκης τους για εξερεύνηση και αυτοέκφραση, προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία κοινωνικοποίησής τους.

8 βλ. Γερμανός 1992.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Τι είναι η οργάνωση και ποια είναι τα βασικά στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την οργάνωση του χώρου του Βρεφονηπιακού Σταθμού;
2. Ποια είναι η σχέση του χώρου με την παιδαγωγική διαδικασία; Πώς μπορεί να θεωρηθεί ο χώρος ως πεδίο μάθησης;
3. Πώς πρέπει να διαμορφώνεται ο χώρος του Βρεφονηπιακού Σταθμού βάσει της παιδοκεντρικής κατεύθυνσης και ποια θα είναι τα βασικά χαρακτηριστικά διαμόρφωσής του;
4. Ποιος είναι ο σκοπός της σωστής οργάνωσης του χώρου για τα παιδιά;
5. Παρατηρήστε το χώρο διδασκαλίας όπου βρίσκεστε σε σχέση με την οργάνωση και τη διαμόρφωσή του και περιγράψτε τις προσωπικές σας εμπειρίες (θετικές ή αρνητικές) από αυτόν ως μαθητές. Υπάρχει ευελιξία στη διαμόρφωση του χώρου; Η οργάνωση και η διαμόρφωσή τους είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά σας; Γράψτε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που εντοπίζετε σε σχέση με τα όσα έχουν αναφερθεί στην τάξη.